

ВНЗ це зробити не завжди можливо, бо одні й ті ж цінності з різних позицій можуть сприйматися і як освітні (з боку студентів), і як педагогічні цінності (з боку викладачів).

Пояснимо цю думку на конкретному прикладі. Навчальний процес у педагогічному виші має спрямовуватися на оволодіння студентами цінностями-відношеннями, адже їх засвоєння є важливим показником професіоналізму педагога, дозволяючи йому в майбутньому розбудовувати в школі гуманні відносини з учнями. У такому тлумаченні ці цінності відносяться з боку студента до групи освітніх цінностей. Водночас важливою вимогою до підготовки майбутніх учителів є реалізація цих цінностей у педагогічній взаємодії між студентами та викладачами. У такому розумінні цінності-відношення сприймаються з боку викладача вже як педагогічні цінності, тобто як цінності-засоби.

Висновки з даного дослідження. Отже, в реальній практиці освітні й педагогічні цінності тісно пов'язані між собою, створюючи цілісне аксіологічне поле, в якому відбувається професійна підготовка майбутніх вчителів. Причому результати засвоєння цих цінностей пізніше значною мірою впливатиме на характер та зміст їхньої взаємодії зі школярами та іншими учасниками навчально-виховного процесу.

Перспективи подальших розвідок. У перспективі планується теоретично обґрунтувати технологію здійснення професійної підготовки майбутніх учителів на засадах визначених аксіологічних детермінант.

Список використаних джерел

1. Rokeach M. The nature of human values. – N.Y. : Free Press, 1973. – 438 p.
2. Асташова Н. А. Учитель : проблема выбора и формирование ценностей / Н. А. Асташова. – М. : Московский психолого-социальный институт; Воронеж : Издательство НПО «МОДЭК», 2000. – 272 с.
3. Бех І. Д. Ціннісно орієнтовані методологічні конструкти у сучасному виховному процесі / І. Д. Бех // Педагогічні шляхи реалізації загальноєвропейських цінностей у системі освіти України : зб. наук. праць / За заг. ред. Г. Є. Гребенюка. – Харків : Стиль Издат, 2005. – С. 21-26.
4. Исаев И. Ф. Теория и практика формирования профессионально-педагогической культуры преподавателя высшей школы / И. Ф. Исаев. – Москва-Белгород : Везелица, 1993. – 219 с.
5. Огнев'юк В. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. Огнев'юк. – К. : Знання України, 2003. – 450 с.
6. Слостенин В. А. Введение в педагогическую аксиологию / В. А. Слостенин, Г. И. Чижакова. – М. : Академия, 2003. – 192 с.
7. Слостенин В. А. Аксиологический аспект современного педагогического образования / В. А. Слостенин, Е.И. Артамонова // Педагогическое образование и наука. – 2002. – № 3. – С. 8.
8. Слостенин В. А. Педагогика : учеб. пособ. / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов ; под ред. В.А. Слостенина. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.

УДК: 37.015.31:008

В.В. Томашевський

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У СИСТЕМІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. У статті розглянуто роль естетичної культури в процесі підготовки майбутніх дизайнерів у системі вищих навчальних закладів України.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх дизайнерів, естетична культура, естетична свідомість.

Tomashevsky V.V. The problem of the professional preparation of future designers in the system of the higher education.

Annotation. In article is considered the role of the aesthetic culture in process of the professional preparation of future designers the system of the higher education.

Key words: professional preparation of future designers, aesthetic culture, aesthetic consciousness.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Питання професійної підготовки фахівців різних галузей у сфері освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства ставляться досить широко. Зважаючи на це, сьогодні студенту вищого навчального закладу вже

недостатньо володіти лише навичками практичного характеру, хай навіть вони і будуть відповідати найвищому рівню якості, – необхідно усвідомлювати реальну чи приховану користь або шкоду від того чи іншого різновиду діяльності, володіти знаннями функціонування загальної системи в цілому і мати на увазі причинно-наслідкові зв'язки між окремими її елементами. Тим більше це важливо для професійної підготовки майбутніх дизайнерів, адже роль і значення дизайн-діяльності для сьогодення і майбутнього величезна – це перенесення сприймання гармонійних і красивих предметів і явищ дійсності в естетико-культурну площину, естетизація естетичного, якщо так можна висловитися.

Професійна підготовка майбутніх дизайнерів у системі вищих навчальних закладів через естетико-культурне наповнення особистості постає одним із ключових питань підготовки висококваліфікованих кадрів у галузі дизайну як фахівців, що покликані нести і пропагувати ідеали краси, гармонії, змістовно насичувати навколишнє середовище продуктами матеріальної та духовної культури високої гатунку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Свого часу в науковій літературі проблемами професійної підготовки займалися чимало дослідників, а саме У.Аренс, Л.Бове, Ф.Джефкінс, Г.Мінервін, О.Чернишов, П.Шпара та ін., зокрема і вітчизняних (Є.Антонович, В.Даниленко, М.Куленко, М.Ліфінцев, О.Маторін, В.Прусак, С.Рибін, В.Сьомкін, В.Титаренко та ін.). У свою чергу питання формування естетичної культури особистості підіймала радянська естетика (М.Каган, М.Киященко, О.Лармін, М.Лейзеров та ін.) та вітчизняні вчені (В.Бутенко, П.Гаврилюк, М.Євтух, І.Зязюн, В.Іванов, А.Канарський, А.Комарова, В.Корнієнко, Л.Левчук, В.Лозовий, Л.Масол, Н.Миропольська, Н.Ничкало, О.Рудницька, В.Толстих, Г.Шевченко.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Праці означених вище вчених стали теоретичним підґрунтям для нашого дослідження і зумовили його тематику.

Формулювання цілей статті. Мета нашої статті – дослідити роль естетичної культури в процесі професійної підготовки майбутніх дизайнерів у системі вищих навчальних закладів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні наукові дослідження доводять, що важливим результатом підготовки фахівця в системі професійної освіти є не стільки сформована система знань, умінь й узагальнених способів виконання професійних функцій, скільки професійно-орієнтована особистість, здатна до самореалізації. Естетична культура в цьому сенсі виступає як інтегративна якість особистості, що складається з когнітивного, емотивного та поведінкового компонентів і надає можливість для творчої самореалізації людини за законами краси відповідно до висоти морально-духовних ідеалів. Оптимізація шляхів підвищення естетичної культури особистості у вищих навчальних закладах передбачає акцентування уваги на інтеграцію всіх елементів культури – трудової, виробничої, побутової, фізичної, духовної, культури спілкування та ін., а сама естетична культура мислиться як складова підготовки майбутнього фахівця в системі професійної освіти [7, с. 61].

Якщо вести мову про підготовку майбутніх дизайнерів до професійної діяльності, то в цьому разі естетична культура повинна стати тією узагальнюючою сферою, через яку заломлюється все, що людина відчуває, про що вона мислить і мріє, що робить практично. «У формуванні естетичної культури мистецтву взагалі належить особливе місце за будь-яким фактом художньої творчості у будь-якому виді мистецтва.» [2, с.175].

У своїх працях М.Гальперін, С.Голдентріхт, М.Каган, В.Нестеренко, Л.Новикова, Д.Лихачов, А.Лосев, Ю.Лотман та інші здійснили спробу виявити різноманітні структурні утворення естетичної культури суспільства і наголошували на тому, що основними її компонентами є естетична діяльність та естетична свідомість. Естетична свідомість (споглядання) є форма духовної, внутрішньої активності суб'єкта, що виростає із зовнішніх, матеріально-практичних форм його діяльності. Практична естетична діяльність є зовнішньою, матеріальною формою естетичної активності суб'єкта, що стимулюється і контролюється його естетичною свідомістю та тісно з нею взаємодіє.

Прийнято, що до структури естетичної культури особистості відносять естетичну свідомість, що відтворюється в ідеалах, потребах, настановах, смаках, поглядах, концепціях, та естетичну діяльність у праці, побуті, під час спілкування, у суспільному житті, спорті тощо.

Естетична культура особистості – це ступінь, рівень опанування естетичної культури суспільства. «Естетична культура забарвлює і емоцію, і волю, і розум людини вмінням бачити, відчувати та створювати красу» [2, с. 174].

На відміну від суспільної естетичної свідомості, що містить у собі все багатство знань і художнього досвіду, індивідуальна свідомість, або свідомість окремої особистості, «як би вона не була розвинута, не може повністю охопити всю суму знань, якими володіє людство» і більшою мірою «залежить від суспільних потреб і ідеалів» [4, с.99]. Незважаючи на це, в структурі естетичної свідомості особистості багато спільного з естетичною свідомістю суспільства – того, що значною мірою впливає на формування естетичної культури особистості, а отже і на професійну підготовку майбутніх фахівців з дизайну.

Важливість ролі естетичної свідомості як одного з структурних компонентів естетичної культури для професійної підготовки майбутніх дизайнерів у системі ВНЗ полягає в тому, що вона за своєю природою емоційно-оцінна, а в своєму функціонуванні – універсальна. А. Комарова зазначає, що естетична культура особистості відображує рівень розвитку естетичної свідомості, здатність і потребу естетично сприймати дійсність, брати участь в естетичній діяльності, що втілюється в естетичних цінностях [3, с.19].

Емоційно-оцінний характер естетичної свідомості особистості визначається тим, що естетичне засвоєння світу нерозривно пов'язане з конкретною чуттєвістю і цілісністю відтворення [3, с.38], а «у вмінні людини вловлювати міру, навіть коли вона рухома і раціонально незбагненна, є важлива особливість його естетичної культури» [10, с.7].

З точки зору психологічної науки суть свідомо-естетичних відношень полягає в тому, що вони розгортаються у всіх видах спеціалізованих діяльностей, зокрема і в професійній дизайнерській діяльності, і створюють у людини настанову на досягнення її універсальності. З одного боку, естетична свідомість пов'язує естетичне засвоєння світу як специфічну людську діяльність з іншими видами діяльності особистості, а з іншого – є опосередковуючим елементом активної взаємодії результатів естетичної діяльності на всі види життєдіяльності та на образ життя в цілому [3, с.36].

Основними й найбільш сталими компонентами естетичної свідомості вважаються:

а) естетичні почуття, що представляють специфічне переживання людиною її ставлення до дійсності, до інших людей, до своєї діяльності, до творів мистецтва;

б) естетичні оцінки як специфічні судження про природу і суспільство, про продукти людської праці і твори мистецтва;

в) естетичні смаки як здатність до естетичної оцінки;

г) естетичний ідеал як уявлення про естетичну досконалість життя і досконалу людину;

д) естетичні погляди як сукупність ідей, думок, суджень про естетичне в дійсності і мистецтві;

е) естетичні теорії як система понять про сутність естетичного, головним принципом його пізнання в дійсності і в мистецтві, про природу і суспільну роль естетичної та художньої діяльності людей [5, с.12].

У визначенні структури естетичної свідомості пропонується також і інший підхід розподілу її на певні рівні, а саме суспільно-психологічний та ідеологічний (світоглядний) з точки зору соціологічної, буденний та теоретичний з точки зору гносеологічної. В. Горинь додає до цього ще й мистецтво як найвищу форму естетичної свідомості, що довершує цілісну картину загальної структури. Різниця означених вище рівнів полягає в мірі глибини та точності у відображенні навколишньої дійсності [5, с.13].

Вивчаючи феномен естетичного засвоєння світу людиною, М. Каган слушно зазначає, що «на відміну від наукової чи моральної діяльності, які орієнтовані на конкретно визначені явища, їх об'єктивні якості реального світу або людські вчинки та відносини, естетична культура, як і естетична діяльність, не має скільки-небудь чітко визначеного об'єкта. Вона спрямована не на окремі певні предмети чи явища, а на все, що реально існує. При цьому естетична діяльність орієнтована не на предмети і явища самі по собі, а на те, як визначаються їх внутрішні якості в їх зовнішній формі, наскільки ці якості виявляються і сприймаються чуттєво незалежно від того, чи мова йде про мінерал або рослину, тварину чи людину, про виробничий процес або стихійне явище» [10, с.6]. Ця обставина, за словами М. Кагана,

призводить до того, що «естетична культура, як і естетична діяльність, не набувають самостійного, автономного буття, а немов насичує собою всі інші види діяльності, всю людську культуру» [10, с.6].

За радянських часів розвиток естетичної культури особистості на основі діалектико-реалістичного методу визначався окремими положеннями. Вважалося, що «пізнання дійсності починається з чуттєвого сприйняття і, разом із тим, процес пізнання це діалектична єдність чуттєвого і раціонального; в основі виникнення і розвитку естетичних почуттів лежить трудова діяльність; фундаментом всебічного естетичного розвитку особистості є матеріальні умови життя людей; естетичне міститься в умовах та меті перетворення людьми дійсності у відповідності зі своїми ідеалами; естетичне як духовне формування людини в цілому безпосередньо пов'язане з нагальними потребами практичного перетворення суспільства; естетичне відношення носить загальний характер тому, що включаються всі сторони діяльності людини» [6, с.28]. Відкинувши окремі положення ідеологічного характеру, слід зазначити, що загалом така характеристика естетичної культури особистості є актуальною і донині.

«Естетична культура особистості – це єдність почуттів, смаків та ідеалів, що матеріалізуються в процесі перетворення світу за законами краси. Це культура чуттєвого засвоєння і перетворення світу у відповідності до створених певним суспільством можливостей для максимального розкриття сутнісних сил людини» [6, с.41]. «В ході цього процесу відбувається моральне насичення нашої чуттєвості, яке якнайбільш успішно здійснюється в мистецтві» [6, с.80].

У цьому полягає те, що ріднить естетичну культуру як діяльність і дизайн. Саме дизайнерська діяльність і є найбільшою мірою такою естетичною діяльністю, а професійна підготовка фахівців означеного напрямку якнайповніше відчуває на собі вплив естетичного компоненту. Естетична культура сприяє розвитку в особи образного мислення, мислення за аналогією та асоціацією, цільності сприйняття конкретних образів, розвитку фантазії, зорового уявлення, інтуїції. «Професійна (дизайнерська) діяльність, що є специфічною за своїм змістом і функціями, зумовлює своєрідність вияву естетичної культури особистості, її трансформацію в структуру та якість професійної культури людини» [2, с.178].

Унікальність дизайн-діяльності полягає в тому, що вона є не лише вузькопрофесійною художньою або конструкторською діяльністю, а наскрізь пронизана естетичним змістом, і розуміння цього майбутніми дизайнерами надає можливість розглядати і застосовувати її не лише до зміни зовнішнього природного чи предметного середовища, але й до життя самої людини, можливості змінювати себе, свій світогляд на краще, змінювати відповідно до вимог нового тисячоліття, вимог, продиктованих новим часом та еволюцією суспільства.

За словами В. Пруссака, «уже сьогодні дизайн необхідно розглядати як концепцію способу життя. Тому він повинен не лише формувати естетичні ідеали, визначати потреби та направляти суспільство на ті продукти й матеріали, які існують в достатній кількості і не наносять шкоди навколишньому середовищу; не лише впливати на економічне використання ресурсів, але творити середовище життєдіяльності, яке сприяло б лише здоровому образу її життя» [8, с.83].

Від дизайн-освіти до дизайну свідомості – у цьому сенсі естетична культура і є тим стрижнем, навколо якого органічно переплітаються і професійні вміння і навички, і світоглядні знання, і особистий естетичний та культурний досвід людства. Саме естетична культура дизайнера спрямовує його в необхідне русло, свідомо керує його діяльністю. «Естетична свідомість не лише пробуджує людину на досягнення ідеалу, але в той же час реально існує в формі повсякденних суспільних відносин, є моментом естетичного аспекту взаємодії людини з природою і моментом естетичного аспекту соціально-історичного процесу» [6, с.62].

Професійна підготовка майбутніх дизайнерів завдяки формуванню високої естетичної культури фахівців дизайнерського спрямування як складової цілісного процесу становлення гармонійно розвинутої особистості потребує на сьогодні конкретизації її змісту, визначення шляхів забезпечення її ефективності за певних педагогічних умов. З швидким розвитком інформаційних технологій людство перейшло в епоху, що потребує системного підходу до вивчення естетичного впливу дизайну на розвиток суспільства у взаємозв'язку з усіма галузями

наукових знань. На сьогодні стає очевидним, що технократичний устрій (система) поволі вичерпує себе. Розвиток найновітніших технологій передбачає швидке (протягом декількох років або десятиріч) і у значних обсягах невідворотне використання природних ресурсів, що накопичувалися тисячоліттями. Окрім цього будь-яке виробництво (навіть екологічно «чисте») вимагає переробки матеріалу і передбачає певний відсоток відходів, що забруднюють оточення. Шкода, яку несе в собі подальше нарощення технічних і технологічних ліній та методів розвитку і господарювання, відчутно проявляється останнім часом у тому чи іншому куточку нашої планети.

Завдяки дизайну як продуктивній образно-предметній діяльності є можливість змінити погляд на доцільність людського існування, на красиве і корисне і ствердно відповісти на одвічне питання підпорядкованості одне одному. Висока естетична культура особистості, що формується під впливом дизайну (освіти чи професійної діяльності), передбачає наявність цілісного світогляду та світовідчуття, системи поглядів, смаків, ідеалів та цінностей, що ставить понад усе життя людини, її здоров'я. Усвідомлення себе не лише як частини екосистеми планети, частини її біосфери, але й одиниці, здатної завдяки уяві, образному мисленню та практичній діяльності перетворювати все існуюче на Землі на красиве і корисне для людини, ставить дизайнера як фахівця на передові позиції майбутнього позитивного перетворення світу.

Реальна потреба особистості в пізнанні, спілкуванні з природою та іншими людьми, творами мистецтва і, що найважливіше, в творчості як гармонійному та естетичному перетворенні навколишнього світу робить процес підготовки майбутніх фахівців з дизайну осмисленим і змістовним. Це знаходить своє відображення в світогляді особистості, ознаками якого є світоглядна інформація, отримана в ході творчого засвоєння і присвоєння знань; самосвідомість, що досягається в ході рефлексії і визначення свого місця в світі; формування картини майбутнього, образ світу, самовизначення, а засвоєний засіб духовно-практичної та духовно-теоретичної діяльності дозволяє гармонійно і творчо конструювати і досягати мети свого життя і діяльності [1, с.129].

У цьому сенсі розуміння естетичних ідеалів щодо продуктів дизайнерської діяльності повинно виходити передусім з доцільності їх подальшого використання людиною, збереження природних ресурсів і принесення користі природі та людству.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, справляючи значний вплив на процес професійної підготовки і становлення майбутніх дизайнерів, естетична культура формує іншу, нову якість мислення, започатковує розвиток у людини цілої низки загальнокультурних здібностей на вимогу часу.

З огляду на це актуальною є проблема, що спрямована на підготовку майбутнього дизайнера в єдності професійно-практичного досвіду та формування його естетичної культури в сучасних умовах зміни пріоритетності дизайнерської освіти, тобто цілісного підходу до фахової, психолого-педагогічної, методичної та науково-дослідницької діяльності, формування особистісних смислів не лише в межах монохудожнього простору дизайну, але й в умовах вирішення проблеми його цілісного розвитку в контексті інтеграції, взаємопроникнення різних видів художньої діяльності, їх взаємозв'язків та активної взаємодії.

Перспективи подальших розвідок. Розробка моделі формування естетичної культури в процесі професійної підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах має базуватися на системно-цілісному, особистісно-діяльнісному, інтегративному, культурологічному, історичному та методологічному підходах, сучасній теорії педагогічної та психолого-педагогічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Белых А. С. Функциональные характеристики мировоззрения / А. С. Белых // Эстетическая среда и развитие культуры личности: сб. науч. трудов / Ин-т худ. образования РАО, ЛГПУ имени Т.Шевченко. – М. – Луганск, 2000. – С. 129-134.
2. Эстетика : навч. посібник / [Колесніков М. П., Колеснікова О. В., Лозовой В. О. та ін.]; за ред. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 208 с.
3. Комарова А. И. Эстетическая культура личности / Алина Ивановна Комарова. – К.: Вища школа, 1988. – 152 с.

4. Корниенко В. С. О законах красоты / Василий Степанович Корниенко. – Х.: Изд-во Харьковского ун-та, 1970. – 224 с.
5. Кунчева Л. И. Эстетические взгляды общества и художественная культура / Людмила Ивановна Кунчева. – М.: Наука, 1979. – 248 с.
6. Липский В. Н. Эстетическая культура и личность / Владимир Николаевич Липский. – М.: Знание, 1987. – 128 с.
7. Лісова С. В. Естетична культура особистості як складова підготовки майбутнього фахівця в системі професійної освіти / С. В. Лісова // Вісник Житомирського державного університету ім. І.Франка. – 2010. – Вип. 50. – С. 60-63.
8. Прусак В. Ф. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах України: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Прусак Володимир Федорович. – Івано-Франківськ, 2006. – 211 с.
9. Томашевський В. В. До питання формування естетичної культури майбутніх дизайнерів. / В.В. Томашевський // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки і психології : зб. наук. праць ХНТУ. – Вип. 2 (7). – Херсон, 2012. – С. 463-468.
10. Эстетическая культура советского человека / под ред. М. С. Кагана. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1976. – 168 с.

УДК: 378.147

О.В. Торічний

РОЛЬ СТАЖУВАННЯ У ФОРМУВАННІ ВІЙСЬКОВО-СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

***Анотація.** У статті проаналізовано зміст і критерії військово-спеціальної компетентності офіцерів-прикордонників. Визначено роль стажування у формуванні цієї компетентності. У процесі дослідження автором узагальнено зміст стажування та окреслено основні перспективи щодо вдосконалення стажування курсантів Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Розкрито мету та завдання стажування, запропоновано методичні аспекти вдосконалення стажування курсантів з метою формування високого рівня військово-спеціальної компетентності.*

***Ключові слова:** військово-спеціальна компетентність, стажування, майбутні офіцери-прикордонники.*

Torichnyi O.V. The role of apprenticeship in the process of formation of military and special competence of future officers-borderguards.

***Annotation.** The article concerns the analysis of the content and criteria of military and special. In the process of research the content of apprenticeship has been generalized and principal prospects of its improvement for the cadets of the National Academy of the State Border Guard Academy named after Bohdan Khmelnytskyi have been outlined. The aim and tasks of apprenticeship has been revealed. The methodical aspects of improvement of cadets' apprenticeship with the purpose of formation of high level of military and special competence have been offered.*

***Key words:** military and special competence, apprenticeship, future officers-borderguards.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах реформування вищої військової освіти важливим аспектом оптимізації навчально-виховного процесу є посилення практичної спрямованості професійної підготовки майбутніх офіцерів. Професійна діяльність офіцерів Державної прикордонної служби України (ДПСУ) надзвичайно різноманітна, що зумовлено складною структурою, а також тим, що з кожним роком розширюється спектр прикордонних спеціальностей та ускладнюється сама служба з охорони та захисту кордону.

На основі аналізу професійної діяльності офіцера ДПСУ встановлено, що він несе свою службу в умовах суттєвого інтелектуального, фізичного та емоційно-вольового навантаження, адже всі професійні ситуації, що виникають на кордоні, неможливо заздалегідь передбачити. Часто у професійній діяльності виникають непередбачувані обставини, що відзначаються екстремальним характером і ризиком для життя офіцера-прикордонника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомість практичної підготовки фахівців задекларована у роботі З. Слєпкань [10], яка стверджує, що практична підготовка збагачує професійну ерудицію та адаптує у світі професії. У дослідженні І. Біжана [1] також акцентовано увагу на вагомості практичної підготовки майбутніх офіцерів. Проведений теоретичний аналіз